

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ХНМУ – ПРОВІДНИЙ ШЛЯХ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

МАТЕРІАЛИ
LII навчально-методичної конференції ХНМУ

Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет

**Впровадження
інноваційних технологій організації
навчального процесу у ХНМУ –
провідний шлях підвищення якості
вищої медичної освіти**

Матеріали
LII навчально-методичної конференції ХНМУ

м. Харків, 30 січня 2019 року

Харків
ХНМУ
2019

Затверджено вченою радою ХНМУ.
Протокол № 1 від 24.01.2019 р.

Редакційна колегія

В.Д. Марковський, Л.В. Фоміна, С.О. Краснікова, Ж.І. Логвінова

В80 Впровадження інноваційних технологій організації навчального процесу у ХНМУ – провідний шлях підвищення якості вищої медичної освіти: матеріали ІІІ навчально-методичної конференції ХНМУ (Харків, 30 січня 2019 р.) / Міністерство охорони здоров'я України, Харк. нац. мед. ун-т. – Харків : ХНМУ, 2019. – Вип. 10. – 144 с.

Матеріали, наведені у збірнику, висвітлюють різноманітні інноваційні технології навчання, як сучасні навчально-педагогічні тренди, що забезпечують ефективність навчально-виховного процесу, доступність до отримання освітніх послуг, а також дають можливість підвищити рівень професійної підготовки та сприяють активізації навчального процесу й покращенню якості освіти.

Збірник розрахований на викладачів вищих медичних закладів.

УДК 378.015.31:001.895:61(477.54-25)ХНМУ

Висновок і перспективи удосконалення знань щодо вивчення української мови фахового спрямування. Актуальним є поєднання як традиційних, так й інноваційних методів навчання. Викладач був і залишається основним керівником педагогічного процесу. Сучасні ж технології покликані допомогти як студенту, так і педагогу, але замінити викладача неможливо, оскільки лише в процесі живого спілкування відбувається раціональне використання часу, правильне планування, оптимальне засвоєння наукового матеріалу й здійснюється повний контроль знань.

Література

1. Савченко М. І., Литвиненко Н. І. Інноваційні методи навчання в контексті завдань шкільної освіти// Інформатика. Шкільний світ. – 2011.– № 3.
2. Пометун О.І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. – К.: Видавництво А. С. , К., 2004. – 192 с.
3. Стрілець С.І. Інноваційні технології і методи навчання у вищій освіті: проблеми та перспективи // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка.– 2011.– № 90.
4. Ушинський К. Д. Людина як об'єкт виховання.– М. , 2005.

ТЕХНОЛОГІЯ ВПЛИВУ КУРСУ "ФІЛОСОФІЯ НАУКИ" НА ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ І НАПИСАННЯ ДИСЕРТАЦІЇ

Карпенко К.І.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Вивчення аспірантами курсу "Філософія науки" зумовлене необхідністю проблематизувати теоретико-методологічні засади своєї наукової галузі, розширити предметне поле дослідження, забезпечити перехід процесу пізнання від природничих наукових знань та уявлень до їх філософського розуміння. Курс "Філософія науки" допомагає здобути та поглибити комплекс знань, вмінь та інших філософських компетентностей, спрямованих на формування системного наукового світогляду, професійної етики та високої методологічної культури на основі гуманістичних цінностей. Визначення світоглядної, методологічної та аксіологічної ролі філософії науки має особливе значення для написання дисертації з медицини.

Аналіз публікацій, які свідчать про ступінь розробки проблеми. Евристичні можливості сучасної філософії науки в поглибленні розуміння онтологічного та гносеологічного статусу норми, патології, здоров'я та хвороби, механізму впливу філософії науки на формування клінічного мислення досліджуються в працях Алексеєнко А.П., Лісового В.М., Гончаренка Л.О., Карпенко К.І. , Кузя О.М., Панасенко Е., Сурміна Ю.П., Чешко В.Ф. та ін..

Формулювання цілей і постановка завдань. Основна ціль даної статті полягає у з'ясуванні технології впливу курсу "Філософія науки" на процес підготовки та написання дисертації з медицини. Досягненню цієї мети підпорядковане завдання – довести, що саме філософія науки створює загальнотеоретичне підґрунтя для наукових досліджень у медицині.

Виклад основного матеріалу. Технологія впливу курсу "Філософія науки" на процес підготовки і написання дисертації спирається на поглиблене вивчення основних концепцій філософії науки, пошук філософських проблем в підвалинах сучасної науки, фактичні дані, що свідчать про не-

розривність філософського і наукового медичного знання. Усвідомлення логіки змін у структурі науки, її методах та засобах наукового пізнання дає поштовх до пошуку дисертантом нової раціональності та нової науковості об'єкту та предмету дослідження, тобто обумовлює його новизну і практичну значущість. Технологія впливу курсу "Філософія науки" на підготовку й написання дисертації розгортається в контексті вивчення закономірностей функціонування і розвитку конкретної галузі медичної науки, структури й динаміки наукової діяльності в цій сфері, взаємодії даної галузі науки з іншими соціальними інститутами й сферами матеріального й духовного життя суспільства.

Сучасна медична наука потребує мудрості, вона повинна бути джерелом засобів історичного руху й розширювати людське знання про природу й саму людину. А мудрість науки полягає в її методології. Інформаційний вибух нинішньої науки – це вибух знання, а не розквіт мудрості, методології. Однак тільки методологія здатна приборкати сучасний інформаційний вибух, даючи орієнтири в океані знань, кристалізуючи результати окремих досліджень у послідовні й переконливі теорії. Сучасній медичній науці особливо потрібен методологічний перелом. Слід погодитися з висновком Е. Панасенко: "Навіть негативні результати дослідження мають свою цінність, тому не слід недооцінювати їхнє значення. У багатьох випадках вони допомагають правильно змінити уявлення дослідника про досліджувані об'єкти, процеси чи явища" [2].

У наш час знання зростає в темпі, який перевищує темп зростання мудрості. Мудрість не можна сформулювати із знання, правила отримання якого припускають знеособлення, очищення від усього суб'єктивного в лоні експериментальної верифікації. Єдиним механізмом передачі мудрості новим поколінням залишається наукова школа, де мудрий дослідник і наставник передає учням свою майстерність і ставлення до процесу пізнання й використання знання. Саме тому важливою ланкою технології впливу курсу "Філософія науки" на підготовку і написання дисертації є кореляція між двома процесами. Перший – це поглиблене вивчення сучасної методології науки. Другий – це вибір та затвердження теми дисертаційного дослідження, який зазвичай виокремлюється у контексті певної наукової школи.

Результати зазначеної кореляції оприлюднюються та закріплюються на семінарських заняттях, на яких аспіранти доповідають про сучасні наукові методи, які і якою мірою вони планують залучити до процесу наукового дослідження. Молоді науковці аналізують сутність інтеграційних тенденцій у медицині на основі теорії систем, інформатики, екологічних, синергетичних та інших ідей, принципів та методів; застосовують інформаційні технології та філософську літературу під час аналізу актуальних проблем медичної теорії та практики.

Серед найбільш прийнятних і важливих для наукових досліджень у сфері медицини аспірантами визнано герменевтику Х.Г. Гадамера та методологію науково-дослідних програм І. Лакатоса.

Так зване герменевтичне коло є центральним методологічним принципом герменевтики. Воно спрямовує дисертаційне дослідження на той

факт, що для розуміння цілого необхідно зрозуміти його окремі частини, але для розуміння окремих частин уже необхідно мати уявлення про сенс цілого. На початковій стадії наукового дослідження усвідомлення цього факту важко переоцінити. У філософії науки герменевтичне коло розробляється як взаємозумовленість теорії і факту: факти, на яких будується теорія, завжди концептуально навантажені, їх відбір та інтерпретації обумовлені тією самою теорією, яку вони повинні обґрунтувати.

За Лакатосом, розвиток науки – це послідовна зміна науково-дослідних програм (НДП), що можуть якийсь час співіснувати або конкурувати одна з одною. Структура НДП включає в себе: "жорстке ядро", "захисний (або запобіжний) пояс", систему методологічних правил ("евристики"). "Жорстке ядро" НДП – це те, що є загальним для всіх її теорій, сукупність тверджень, які в рамках даної дослідницької програми приймаються (в результаті конвенції) як незаперечні. Це найбільш загальні уявлення про реальність, яку описують теорії, що входять в НДП. Це основні закони взаємодії елементів цієї реальності та основні методологічні принципи, пов'язані з цією програмою. "Захисний пояс" – це сукупність допоміжних теорій і гіпотез, інваріантом яких є "жорстке ядро". Він бере на себе вогонь критичних аргументів і оберігає ядро НДП від фальсифікації, від спростування фактів. "Евристика" – сукупність методологічних правил, одні з яких говорять, яких шляхів дослідження слід уникати (негативна евристика), а інші – яким шляхом слідувати (позитивна евристика) в рамках даної НДП.

Висновки і перспективи досліджень у даному напрямку. Отже, курс "Філософія науки" репрезентує освітню технологію, завдяки якій професійно-профільні знання й практичні навички отримують більшу світоглядну обґрунтованість і спрямованість на вирішення практичних завдань в галузі сучасної медицини. Засвоєння загальних методів наукового пізнання стає засобом високої комунікативної активності сучасного науковця. Воно дозволяє застосовувати критичні знання, закріплюючи їх під час написання дисертації.

Література

1. Алексеенко А.П., Карпенко Е.И., Гончаренко Л.А. Философско-методологические проблемы медицинского познания и практики: Учебное пособие для аспирантов и соискателей медико-биологического профиля. – Х.: ХНМУ. – 2012. – 270 с.
2. Панасенко Елліна. Логіка та стратегії написання наукового тексту дисертації / Елліна Панасенко [Електронний документ]. – <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova9/subor/Panasenko.pdf>
3. Соціально-філософські та етичні проблеми медицини: Навч. посібн. / За ред. А.П. Алексеенко, В.М. Лісового. – Харків: Колегіум, 2010.
4. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація : навч.-метод. посіб. / Ю. П. Сурмін. – К. : НАДУ, 2008. – 184 с.
5. Філософія науки. Навчальний посібник для аспірантів економічних спеціальностей вузів. – Друге, перероблене і доповнене видання / Кузь О.М., Чешко В.Ф. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2016 р. – 179 с.